

מבנים לשיכון פרות-חלב

התקלה הזאת גוררת עוד טיפולים רבים המעכבים את החליבה כולה, הפסדים כספיים ועגמת נפש רבה. מניסיון זה מתבקשת מאליה מסקנה ראשונה — יתר זהירות בהכנסת חידושים לפני בחינתם היסודית בתחנת נסיונות.

בסירי בכמה ארצות באירופה (שבדיה, אנגליה והולנד) ניתנה לי האפשרות על-ידי המארחים לבקר בהרבה חוות משקי-חלב חדישים ומודרניים ביותר ובתחנות ניסיון. אתעכב הפעם על הולנד, איפה שהוקמו בשנים האחרונות משקי חלב גדולים וחדישים בשטח המיושב מהים (58,000 דונם) ובתחנות ניסיון של Zeist ו-Milingen, איפה שבוחנים בדרך המעשית צורות מבנים לשיכון הפרות, מכוני חליבה וכל סוגי ציוד החליבה הקיימים בעולם. עם סיכום הנסיונות ניתן היעוץ המעשי לחקלאים.

ההתיישבות בשטח העצום הזה נעשית בעזרת הממשלה, והתכנון וההדרכה ניתנים גם הם מטעמה. בסירי ליווני מטעם תחנת הנסיונות ד"ר ברנדסמה, הידוע כאחד המומחים הגדולים באירופה לשיכון החליבה ומחלות העטין, והצטרף גם המדריך האזורי, המטפל במשקים החדשים שהוקמו.

בכל המשקים האלה, ובחווות הרבות שביקרתי באזורים אחרים מוצאים בעיקר דגם של שיכון, הכולל: תאי רביצה מוגבהים 25—28 ס"מ מעל פני הרצפה. הם נבנים לאורך הקירות של הבניין, או בשתי שורות תאים במרכז הבניין. האבוס נמצא מול התאים, ושטח ברוחב של 2.50—3.00 מטר ביניהם, מקום המצאם של הפרות בשעת הארוחות. השטח הזה בנוי בטון עם חריץ באמצע ברוחב של 5—6 ס"מ, שבתוכו נע Delta Scraper, אשר מגרד את כל רוחב השטח הזה. המגרד מופעל על-ידי מנוע חשמלי של $\frac{1}{4}$ כ"ס, והוא מתקדם שלושה מטר בדקה. אפשר להפעיל על-ידי קוצב זמן — Timer בזמנים קבועים. אפשר להתאימו למידות אורך ורוחב שונים,

אנחנו התנסינו בארץ בשורה ארוכה של דגמי מבנים לשיכון הפרות. עד היום מחפשים עוד ומנסים בעולם ובארץ למצוא מבנה מתאים ביותר לתנאי כל אחת בארצו, לנוחיות הפרות, בהוצאות כספיות לא גדולות מדי, ואחזקה זולה ונוחה. מכל הדגמים, שנבנו במשך 30 שנות עבודתי בענף, נמצאה הסככה עם הריפוד העמוק גוחה ביותר לפרות ועל כך — נדמה — אין חולקים. אלא, שהתברר שההוצאה על הקש לריפוד עולה עד 150—200 ל"י בשנה לפרה, ויחד עם ההוצאות על עבודת הריפוד והוצאת הזבל מסתכמת ההוצאה בעדר בינוני (150—180 פרות) בסכום של כ-40,000 ל"י בשנה. לו היו מנצלים את הזבל לטיוב הקרקע — נחא, ייתכן שהיתה משה תלמת ההוצאה הזאת. אבל החקלאים שלנו, מוֹדֵרְנִים מאד וסומכים על הזבל הכימי בלבד בשדות, ואז נהפך הזבל האורגני למיטרד קשה, נוסף על ההוצאות המרובות.

כדי לחסוך את ההוצאה על הקש לריפוד ולהשתמש בו להזנת הבקר, הגענו בשנים האחרונות לבניית סככות על מפצמות ותאי רביצה, כועקת האופנה החדשה. באזור ההר שבגליל העליון בנו 2 סככות כאלה לשיכון 120 פרות בכ"א, והודות לתנאים טופוגרפיים נוחים תוכננה הוצאת הזבל הנוזלי בגרביטציה (נוזילה עצמית במורד). אחרי ניסיון בשיכון זה למעלה משנה (ובעוד 2 משקים באזורים אחרים) הסיכום מאכזב למדי מטעמים הבאים:

1. עמדה לפרה עלתה כ-2,000 ל"י;
2. בזבל שנערם מתחת למפצמות נוצרו גושים „פקקים” שמנעו את זרימת הזבל החוצה. המפצמות הוצפו בזבל והפרות הזדהמו ממנו, וצריך היה להשקיע הרבה עמל וכסף לפינויו;
3. התקלה הקשה ביותר — פציעת פטמות על המפצמות. גם במשק שסידרו בו מזרונים גומי בתאים, רובצות הפרות בחלקן על המפצמות, ותוך שנה אחת נפגעו על-ידי דריכה על הפטמות 10% מהעדר, עם תוצאה של רבע מת הרוב.

כל משק ותנאיו הוא לשימוש בזבל.

תאי הרביצה מוגבהים, מרווחים ומרופדים יפה בקש, או נסורת, שמחליפים לעתים רחוקות. אין לפרות כל אפשרות לרבץ מחוץ לשטח התאים, הן נקיות להפליא, ולזה יש, לדעתי, השלכות רבות על בריאות העטינים, הספקים בחליבה, חיסכון בפעולות בשעת החליבה, שאנו עושים לצמצום ומניעת דלקות-עטין.

נראה לי, שיש מקום לבהיגת סוג מבנה כזה לשיכון הפרות בתנאינו בארץ.

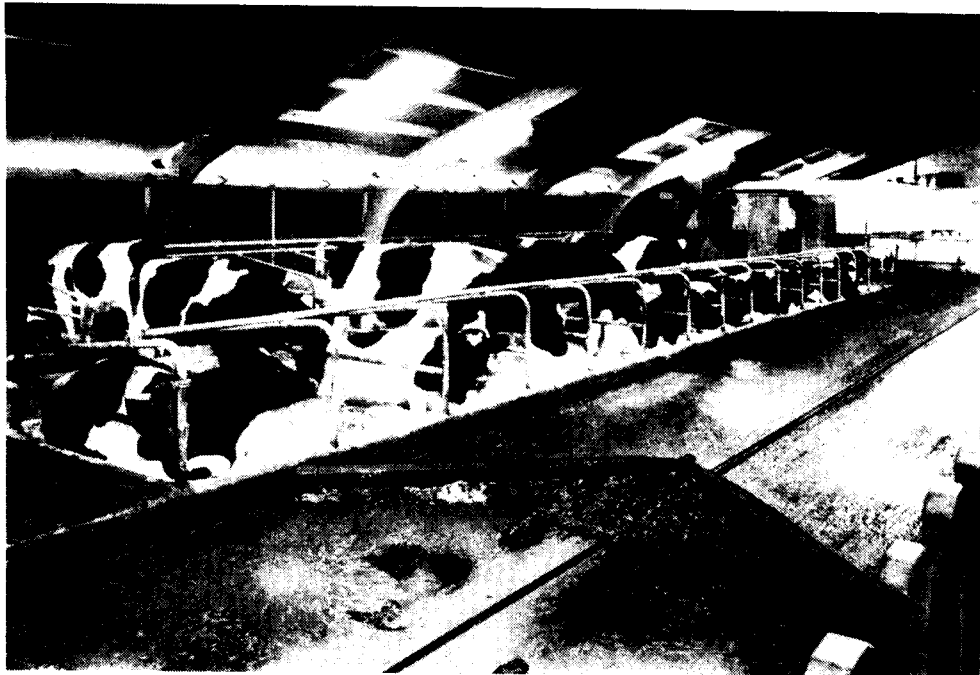
הערה: מרדכי מלעז, העובד בחוות „בריו“ בסציליה, מזכיר במאמרו את הכנסת ה-Delta Scraper בחווה שלהם (ראה „משק הבקר והחלב“ מס' 118 מחודש פברואר 1972).

על מכונני-חליבה וציוד-חליבה שונה — במאמר הבא.

אליעזר ישראלי, כפר-בלום

והשטח המגורר נקי בהחלט. בהגיע המגרר לקצה השטח המגורר, הוא מקפל את כנפיו, חוזר אחורה ומוכן להפעלת גרידה חוזרת. החריץ שברצפה מעביר גם את השתן לתעלה שמתחתיו, ועל-ידי כך מונע אדים וריחות מזיקים. הזבל שנגרר על-ידי המגרר לקצה נופל בתוך תעלת בטון רחבה יותר עם שרשרת נעה, וכשמצטברת כמות זבל גדולה יותר, הוא נגרף על-ידי השרשרת הוצה לבניין. מכאן ישנם פתרונות שונים להמשך הטיפול בזבל:

- (1) לרכוז אותו בבור גדול (באחד המשקים בשבדיה נבנה בור לקליטת 4,000 מ³ זבל, כי מבחינה סניטרית מרשים לאיכר להוציא את הזבל לשדות רק פעמיים בשנה);
- (2) לרכוז בערימה על-ידי מנוף עם זרוע ארוכה;
- (3) להעביר למקום ריכוז על-ידי טרקטור ו-שופל, או ישירות לעגלה.

הפרות רובצות בנחת בתאי רביצה